

KOULUJEN SIIVOUS

Kouluilla yleistyvät ns. monipuoliset oppimisympäristöt tekstiililattioineen, säkkituoleineen ja jumppapalloineen. Sisäilmaongelmia on säilytetty osittain puhtaanapidon harteille. Suuresta osasta kouluja puuttuu kokonaan pelisäännöt siitä, mikä on käyttäjien vastuu tilojen puhtaanapidossa. Millaista on koulusiivous tänä päivänä?

Siivous tilojen vapaana ollessa

Kouluissa opiskellaan yhä useammin pienryhmätyöskentelynä ja mm. siksi koulun tilat ovat toiminta-aikana lähes kaikki käytössä. Siivous toteutetaan yhä useammin iltapäivisin ja iltaisin, jotta tilojen vapautumisen odottelun aiheuttama tehottomuus saadaan kitketyksi pois. Toki laatuunkin vaikuttaa se, että voidaan siivota tiloja järkevässä järjestyksessä ja antaa pölyn siivouksen jälkeen laskeutua. Tilojen käyttäjistä on mukavaa tulla aamulla siivottuihin tiloihin.

Pintamateriaalien parantuminen, säännölliset jaksosiivoukset ja koneellisten menetelmien käyttö ovat kaiken kaikkiaan parantaneet siivouksen toiminnanaikaista laatua ja siten vähentäneet perussiivouksen tarpeita. Siinä missä ennen käytettiin viikkotolkulla aikaa kesäkuussa perussiivouksiin, nyt työ tehdään tarpeen mukaan juuri ennen koulujen alkua elokuussa. Näin tilat eivät ehdi pölyntyä ennen syyslukukauden aloitusta.

Mitoituksista

Siivousmitoitushjelmilla saadaan keskimääräisi siivousaikoja ja on paljolti mitoituksen laatijasta kiinni, millainen tuntitarve mitoituksesta nousee esille. Tulee muistaa, että siivoustarve voi esim. vuodenaikojen tai käytön vuoksi olla aivan jotakin muuta kuin mitoituksen työohje kertoo. Tarkoituksenmukaista laatua tuottaa siivoushenkilöstö, joka osaa kohdistaa työn aina sinne, missä sitä kulloinkin tarvitaan ja joka osaa valita menetelmät ja työjärjestyksen tarpeiden mukaisesti. Kyseenalaistan aina mitoitukseen laatimiseen käytetyn työajan. Siivousohjelmat syntyvät myös kiinteistön siivoushenkilöstön ja esimiehen yhteistyössä ilman työllistävää tietojen syöttöä. Siivousajankohta vaikuttaa erittäin paljon siivousaikatarpeeseen. Toiminta-ajan ulkopuolella toteutettu siivous kun on huomattavasti nopeampaa kuin asiakkaiden seassa hääriminen.

Monipuoliset oppimisympäristöt

Tekstiililattiat jakavat mielipiteitä. Toisaalta ymmärretään, että niiden avulla saadaan mm. tilojen akustiikka parannetuksi. Laadukas tekstiililattia ei pölyä, pikemminkin se sitoo pölyä puhdistusten välillä. On kuitenkin muistettava, ettei pelkkä imurointi riitä, vaan noin joka 10. puhdistus on syytä olla ylläpitopesu kovassa käytössä olevissa tiloissa. Tekstiililattian puhdistamiseen tarvitaan erityislaitteita, mikä nostaa siivouksen hintaa. On pohdittava tarkkaan, mihin tiloihin tekstiililattia sopii, minne sitä ei missään nimessä kannata laittaa. Esim. opettajainhuoneissa, joissa ruokaillaan ja kahvitellaan, kovapintainen materiaali on tekstiilipintaa parempi.

Säkkituolien päällyste on voitava irrottaa pesuun, mieluiten myös tekstiilipintaisten kalusteiden. Ainakin ne on voitava helposti muutoin puhdistaa. Verhot akustoivat, mutta keräävät pölyä. Laadukas itsestään siliävä, helposti irrotettava ja kiinnitettävä verho puoltaa paikkaansa, kunhan ne vain pidetään puhtaina.

On ehdottoman tärkeää, että koulurakennusta tai päiväkotia suunniteltaessa siivouksellisiin olosuhteisiin kysytään neuvoa alan asiantuntijoilta. On sääli, että uusistakin kiinteistöistä puuttuu asianmukaiset siivoustilat. On harmillista, että väärin pintamateriaali- tai -värivalintojen vuoksi uusia pintoja joudutaan jo

muutaman käyttövuoden jälkeen uusimaan tai maalaamaan. Siivouskustannuksiin vaikuttaa oleellisesti se, mitä valintoja suunnitteluvaiheessa tehdään.

Puuttuvat pelisäännöt

Siivouksen tarkoitus on ylläpitää kiinteistön kuntoa ja pitää tilat turvallisina ja miellyttävinä käyttäjille. Siivoushenkilöstön tehtävä ei ole korjata käyttäjien sotkuja tai järjestellä kalusteita. Kouluilla tulee rehtorin johdolla sopia pelisäännöistä, joilla edistetään siivottavuutta. Käyttäjät keräävät itse roskat mm. kädentaitoaineiden luokista, järjestävät pulpetit ja muut kalusteet ja huolehtivat, että tilat ovat siivottavassa kunnossa huoltotauon aikana. Kotitalousluokassa opetellaan myös kodin hygieniää ja siksi siivotaan harjoitustöiden sotkut tuntien päätteeksi pois. Erittäin tärkeää oppimisympäristöissä kuten muissakin tiloissa on, että avohyllylle ei kerätä pölyä kerääviä romppeita.

Piittaamattomuus yhteiskunnan omaisuudesta ja mm. siivoojien työolosuhteista on kärjistynyt äärimmilleen viime aikoina. Kouluilla sotketaan virtsalla wc-tiloja, potkitaan käytävien seiniä, revitään kangaspyyherullia annostelijoista, heitetään roskat sumeilematta lattialle. Tällaista ei tietenkään tule sietää, vaan asiasta kannattaa ottaa niskalenkki esimiehen tuella. Rehtorin tulee huolehtia siitä, että jokaisella on mahdollisuus koulun työyhteisössä tehdä työnsä hyvin ja keskittyen tehtävänkuvauksen mukaisin asioihin. Rehtorin tulee myös saattaa yhteiskunnan omaisuutta vahingoittavat oppilaat vastuuseen teoistaan.

Ruokakasvatus on ollut viime aikoina näkyvästi tapetilla. Nostan siisteyskasvatuksen rytinällä siihen rinnalle. Koulussa ja päiväkodissa opetellaan korjaamaan omat sotkut ja kantamaan siten yhteisestä omaisuudesta hyvää huolta. Mielestäni se, että lapset ja nuoret näkevät siivoojan työssään, ei vielä ole kasvatuksellista. Rohkaisenkin paitsi luomaan yhteiset pelisäännöt, myös osallistamaan lapsia ja nuoria puhtaanapitoon.

Kuvissa tuleen tuikattu wc koulussa ja yleinen näkymä alakoulun aulasta.

Iltakäyttö

Koulutiloja käytetään useimmiten myös ilta-aikaan. Myös iltakäyttäjille tulee olla pelisäännöt siitä, mihin kuntoon tilat tulee jättää. Jos pelisääntöjä toistuvasti rikotaan, muutaman huomautuksen jälkeen

ylimääräisestä sotkusta tulee voida kirjoittaa lisälasku. Monesti raha on se vipuvarsi, jonka avulla saadaan vastuuhenkilöiden huomio kääntymään muutostarpeisiin.

PÄIVÄKOTIEN SIIVOUS

Myös päiväkotien tiloja siivotaan yhä useammin toiminta-aikojen ulkopuolella, mikä varmasti parantaakin puhtauden tasoa. Haasteita päiväkodeissa aiheuttaa koulujen tapaan tiloissa oleva tavarapaljous. Siivoustarvetta kasvattaa ruokailu osastoilla. Kodikkuutta on haettu kotoa tuoduilla matoilla. Eivätkä ne pelisäännöt ja vastuunjaot ole aivan selkeitä päiväkodeissakaan.

Siivousajankohta

Pienissä päiväkodeissa on vastaisuudessakin siivottava keittiötyön lomassa. Mutta kiinteistököön kasvaessa iltapäiväpainotteiseen siivoukseen siirtyminen nopeuttaa siivousta ja vaikuttaa siten myös kustannuksiin. Yhä useammin päiväkodeissa on koko päiväkodin yhteiset ruokailutilat, joka nostaa jo sinällään leikkitilojen puhtautta. Leikkiä voidaan jatkaa siitä, mihin ruokailuun lähtiessä jäätiin. Oleellista on, että leikit kerätään päivän päätteeksi pois ja annetaan siivoajalle mahdollisuus keskittyä puhtaanapitoon. Ne lelut, joita on käytetty, pestään säännöllisesti hoitohenkilöstön toimesta.

Kesä- ja muina lomakausina avoinna olevissa päiväkodeissa on yleensä kaikki tilat käytössä, vaikka kustannuksia voisi helposti säästää käyttämällä vain asiakasmäärien edellyttämiä tiloja. Tukipalvelun tulee esittää lomakausiksi tarkoituksenmukaista ylläpitosiivoustaajuutta ja huomioida mahdollisesti vähenevä työ laskutuksessa.

Siivouksellisuus

Irtomatot ovat monesti työturvallisuusriski sen lisäksi, että ne pölyävät. Jos matot ovat kovassa käytössä, pesuväli ei saisi olla juurikaan yli kuukauden. Tästä syystä vaihtomattoina saatavat päiväkotiin soveltuvat matot ovat paras vaihtoehto pehmentämään leikkipaikkaa ja eristämään mahdollisesti lattian kylmyyttä.

Käyttämättömiä ja rikkiniä leluja on monesti varastot ja avohyllyt täynnä. Käyttämättömät lelut kannattaa kierrättää tai hävittää. Jatkossa on pohdittava, kannattaako esim. askartelumateriaaleja ostaa isoissa erissä vai vain tarpeeseen.

Vastuunjako

Olen suoraan sanottuna pöyristyneenä seurannut asiakaskunnissamme tilaajan ja tuottajan vastuunjaon rajapintoja. On levinnyt käsitys, että hoitotyöhön ei kuulu pottien pesu tai lattialle läikkyneen pissan siivoaminen. Siivoaja saatetaan hälyttää vaikkapa kiinteistön ulkopuolelta siivoamaan oksennusta. On syytä tehdä pelisääntö tästäkin selväksi: Erite tulee poistaa heti, ei jäädä odottamaan tukipalveluhenkilöstöä.

Tartuntatautivaarankin vuoksi on aivan välttämätöntä, että eritteet siivotaan heti pois. Lapselle, jolle on vahinko sattunut, on tärkeää, että asiasta ei tehdä numeroa.

Kodinomaisissa olosuhteissa pöydät pyyhitään heti ruokailun loputtua osastoilla. Siivooja ei mitenkään voi olla odottamassa jokaisella osastolla ruokailun päättymistä. Yhteisissä ruokailutiloissa tukipalveluhenkilöstö pystyy osatoruokailua paremmin huolehtimaan ruokailutilanteen viihtyvyydestä myös siisteyden kannalta.

Onneksi suurimmassa osassa niin päiväkoteja kuin koulujakin vastuunjako ei tuota ongelmia. Kaikki kiinteistön aikuiset tekevät oman osuutensa, jotta lapsilla ja nuorilla olisi mahdollisemman hyvät olosuhteet opiskeluun, vastuullisten käyttäytymisnormien sisäistämiseen ja kasvamiseen.

Kasvatuksellisuus

Yleinen käsitys on se, että siivous toiminta-aikoina, ”siivoojien näkyminen”, on osa kasvatusta. Siksi toiminta-aikojen ulkopuolista siivousta voidaan helposti vastustaa. Isoissa kouluissa ja päiväkodeissa on mahdollista ja syytäkin olla siivoushenkilöstöä myös toiminnan aikana. Mitä kasvatuksellisuuteen tulee, näen yhteisten pelisääntöjen kirjaamisen erittäin tärkeänä. Siivoustyönjohto ja -henkilöstö kertovat mm. valokuvia apuna käyttäen tilojen käyttäjille, millaista käyttäytymistä arvostetaan, mitä ei sallita. Kuvien avulla pystytään helposti havainnollistamaan esim. se, millaiseen kuntoon tilat edellytetään jätettävän leikkien lopuksi tai koulupäivän päättyessä.